รายงานผลงานข้อมูลเพิ่มเติม

โปรดรายงานข้อมูลเพิ่มเติม โดยมีความยาวไม่เกิน 3 หน้ากระดาษ A4 ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 และอยู่ในรูปแบบ .doc หรือ .docx เท่านั้น โดยครอบคลุมประเด็นคำถาม จำนวน 3 ข้อ

ชื่อผลงาน : "มหัศจรรย์ 1,000 วันแรกแห่งชีวิต เขตสุขภาพที่ 9"
ชื่อส่วนราชการ : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน : ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา

ชื่อผู้ประสานงาน นางชัชฎา ประจุดทะเก **ตำแหน่ง** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
สำนัก/กอง ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา **เบอร์โทรศัพท์** 044 305131 ต่อ 103
เบอร์โทรศัพท์มือถือ 081-5490458 **เบอร์โทรสาร** 044 291506 **อีเมล์** chatchada74@hotmail.com

ชื่อผู้ประสานงาน นางสาวประดับ ศรีหมื่นไวย **ตำแหน่ง** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
สำนัก/กอง ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา **เบอร์โทรศัพท์** 044 305131 ต่อ 103
เบอร์โทรศัพท์มือถือ 091-0199525 **เบอร์โทรสาร** 044 291506 **อีเมล์** dow-1024@hotmail.com

ชื่อผู้ประสานงาน นางสาวอัญชลี ภูมิจันทึก **ตำแหน่ง** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
สำนัก/กอง ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา **เบอร์โทรศัพท์** 044 305131 ต่อ 103
เบอร์โทรศัพท์มือถือ 095-6104236 **เบอร์โทรสาร** 044 291506 **อีเมล์** Unja1_phum@hotmail.com

ชื่อผู้ประสานงาน ดร.ธนิสา อนุญาหงษ์ **ตำแหน่ง** นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
สำนัก/กอง ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา **เบอร์โทรศัพท์** 044 305131 ต่อ 103
เบอร์โทรศัพท์มือถือ 084-9922456 **เบอร์โทรสาร** 044 291506 **อีเมล์** Tanisa.anuyahong@gmail.l.com

ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา 2564

1. ผลลัพธ์การดำเนินงานที่ชัดเจนและวัดผลได้ (ควรแสดงตัววัดและผลการดำเนินการเป็นสถิติหรือตัวเลขให้ชัดเจน)

จากกรอบแนวคิดโครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกแห่งชีวิต ได้มีการกำหนดผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ของการดำเนินกิจกรรมตามโครงการฯ ที่ชัดเจนดังนี้

1. ด้านสุขภาพ (Health Activity)

จากการดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2563 ทำให้ผลลัพธ์การดำเนินงานด้านอนามัยแม่และเด็ก เขตสุขภาพที่ 9 ที่เป็นประเด็นปัญหาสำคัญมีแนวโน้มที่ดีขึ้นและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รายละเอียดแสดงดังตารางที่1

ตารางที่ 1 ผลลัพธ์ด้านการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็ก

ลำดับ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์	2559	2560	2561	2562	2563
1.	หญิงตั้งครรภ์ได้รับนม 90 วัน 90 กล่อง	ร้อยละ 70	-	-	79.03	81.98	83.45
2.	เด็กมีพัฒนาการสมวัย	ร้อยละ 85	49.08	50.90	62.08	81.56	91.49
3.	เด็กมีรูปร่างสูงดีสมส่วน	ร้อยละ 54	N/A	69.5	70.3	71.6	73.2
4.	หญิงวัยเจริญพันธ์ที่แต่งงานอยู่กินกับสามี หรือวางแผนที่จะมีบุตร ได้รับ Folic และ Ferrous อย่างน้อย 3 เดือนก่อนการตั้งครรภ์	-	-	-	94.57	94.60	94.78
5.	หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกก่อนอายุครรภ์ 12 สัปดาห์	ร้อยละ 60	46.10	59.57	73.00	76.45	77.62
6.	หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์	ร้อยละ 75	56.8	47.85	56.63	64.78	69.54
7.	หญิงตั้งครรภ์มีภาวะโลหิตจาง	ร้อยละ 16	15.80	17.36	17.22	23.76	14.82
8.	หญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน	ร้อยละ 100	81.51	84.16	79.89	95.66	94.56
9.	เด็กแรกคลอดกินนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือน	ร้อยละ 50	80.72	83.03	74.75	71.70	75.44
10.	เด็กได้รับยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก	ร้อยละ 70	N/A	39.52	33.27	53.57	70.19

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าผลลัพธ์การดำเนินงานด้านอนามัยแม่และเด็ก มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นทุกประเด็นหลังจากดำเนินงานตามโครงการฯ โดยเฉพาะผลลัพธ์ในประเด็นทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักตัวน้อยกว่า 2,500 กรัม (LBW) หลังจากที่มีการดำเนินโครงการฯ ที่เน้นทั้งเรื่องการแก้ไขปัญหาด้านโภชนาการตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์โดยการได้รับ Folic และ Ferrous อย่างน้อย 3 เดือนก่อนการตั้งครรภ์ การได้รับนม 90 วัน 90 กล่อง ขณะตั้งครรภ์ การใช้ยา Progesterone ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีความเสี่ยงที่จะคลอดก่อนกำหนด รวมถึงการติดตามเยี่ยมจากทีม CFT โดยเฉพาะขณะตั้งครรภ์ ทำให้ช่วยลดอุบัติการณ์ LBW ได้อย่างชัดเจนตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมา และพบน้อยที่สุดในระดับประเทศ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักตัวน้อยกว่า 2,500 กรัม (LBW)

ปี/เขต	1	2	3	4	5	6	7	8	**9**	10	11	12	ประเทศ
2561	9.09	11.08	10.48	10.71	9.70	10.58	9.30	14.31	**11.35**	10.25	11.46	9.82	10.70
2562	9.55	9.96	9.77	10.60	9.54	10.51	10.01	9.29	**8.46**	9.90	11.52	9.79	9.90
2563	8.90	9.64	9.38	10.39	9.13	10.00	9.77	9.11	**6.95**	9.99	11.05	9.92	9.52
2564	9.05	9.13	9.86	9.63	9.07	9.79	10.49	10.27	**7.05**	10.12	10.02	9.37	9.49

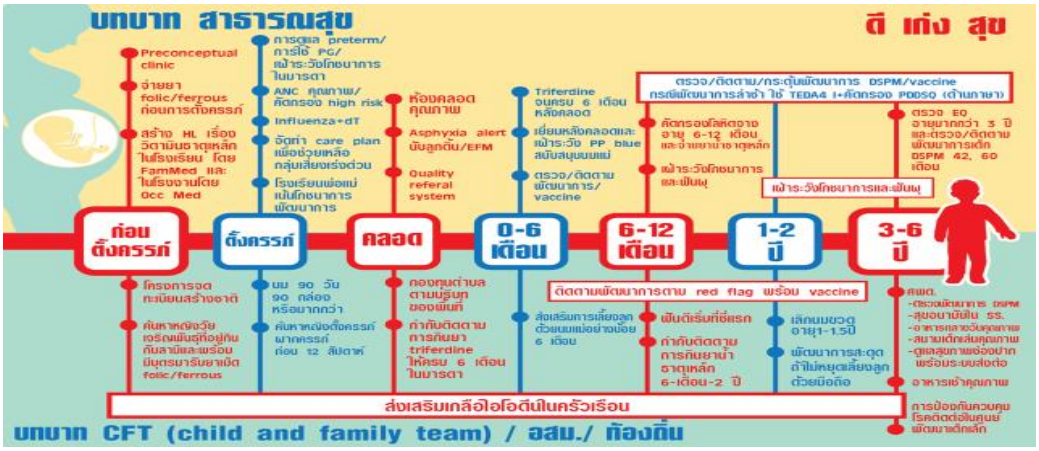
ที่มา: กองบริหารสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ข้อมูล ณ วันที่ 27 เมษายน 2564

จากตารางที่ 2 พบว่าหลังจากดำเนินกิจกรรมตามโครงการฯ อัตราอุบัติการณ์ทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักตัวน้อยกว่า 2,500 กรัม ลดลงทุกปีเป็นลำดับ จากร้อยละ 11.35 (4,944 คน) ในปี 2561 ลดลงเหลือร้อยละ 7.05 (708 คน) ในปี 2564

2. ผลงานด้านวิชาการ จากการดำเนินงานตามโครงการฯ ได้มีการรวบรวมข้อมูลจากโครงการฯ และศึกษาวิจัย จำนวน 2 เรื่องและมีการเผยแพร่ผลงาน ดังนี้ (1) เรื่อง **“มหัศจรรย์ 1,000 วันแรกแห่งชีวิต เขตสุขภาพที่ 9”** ในการประชุมวิชาการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 11 ประจำปี 2561 (2) เรื่อง **“มหัศจรรย์ 1,000 วัน พลัส เพื่อลดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย เขตสุขภาพที่ 9”** และเข้าร่วมประกวด LIKE Talk Award ครั้งที่ 4 กรมอนามัย ในการประชุมวิชาการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 13 ประจำปี 2563 พบว่า ในปี 2562 หญิงตั้งครรภ์และครอบครัว ได้รับการส่งเสริม ดูแลด้านโภชนาการ โดยกองทุนสุขภาพตำบลสนับสนุน นม 90 วัน 90 กล่อง และ ไข่ รวมถึงอัตรา LBW ลดลง นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และกระบวนการดำเนินงานโครงการฯ โดยได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้กับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2. ความยั่งยืนของผลงาน (ควรแสดงให้เห็นแผน/แนวทางในการขยายผล หรือการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นในการขยายผล)

การดำเนินงานตามโครงการฯ ได้ดำเนินการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของ 4 กระทรวงหลักในพื้นที่ ได้แก่ ***กระทรวงสาธารณสุข*** ซึ่งมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ/จัดทำมาตรฐานคู่มือการดำเนินงาน สร้างระบบเฝ้าระวังภาวะสุขภาพของสตรีและเด็กปฐมวัย และดูแลด้านงานวิชาการต่าง ๆ เช่น ด้านพัฒนาการเด็ก ด้าน IQ ด้าน EQ และด้านโภชนาการ ฯลฯ ***กระทรวงมหาดไทย*** มีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณผ่านกองทุนสุขภาพตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาโภชนาการในหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย เช่น จัดหานม 90 วัน 90 กล่อง อาหารเช้าใน สพด. ***กระทรวงศึกษาธิการ*** ร่วมเป็นทีมในการจัดทำกิจกรรม เช่น พี่อ่านหนังสือให้น้องฟัง, ทีม CFT ในชุมชน และ***กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*** สนับสนุนเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กตามโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด และร่วมเป็นทีมในการดูแลและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในชุมชน เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย ส่งผลให้การดำเนินงานเกิดความต่อเนื่องในพื้นที่และชุมชนมาถึงปีปัจจุบัน ทั้งนี้ในปีงบประมาณ 2562-2564 เขตสุขภาพที่ 9 โดยการนำของผู้ตรวจราชการและสาธารณสุขนิเทศก์ ได้สานต่อนโยบายการดำเนินงานโครงการฯ ภายใต้ชื่อ มหัศจรรย์ 1,000 วัน Plus โดยได้กำหนดเป็นแผนการดำเนินงานระยะยาว ระหว่างปี พ.ศ. 2563-2565 ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการมหัศจรรย์ 1,000 วัน Plus

กรอบแนวคิดนี้ ได้เลือกกิจกรรมที่มีความสำคัญที่ต้องทำและเป็นประเด็นปัญหาของเขตสุขภาพ โดยพื้นที่เลือกประเด็นปัญหามาดำเนินการที่ตรงความต้องการของพื้นที่ตนเอง (Problem based) ส่งผลให้ผลลัพธ์การดำเนินการในภาพรวมดีขึ้น เช่น LBW เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้งบประมาณเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการฯ จาก สปสช เขต 9 และเขตสุขภาพ เช่น **งบ QOF ระดับเขตแบบเน้นคุณค่า** ปี 2564 สำหรับการให้บริการงานอนามัยแม่และเด็ก เป็นแบบ Valued Base Payment โดยอนุมัติ QOF ตัวชี้วัดระดับเขตดังต่อไปนี้ (1) การดูแลระยะตั้งครรภ์ (2) การดูแลระยะก่อนคลอด (3) การดูแลระยะคลอด (4) การดูแลทารกหลังคลอด ซึ่งจะมีดำเนินการต่อเนื่อง 3 ปี (พ.ศ.2564 -2566) **และงบ PPA หรืองบบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค** เลือกประเด็นที่เป็นปัญหาของพื้นที่ คือโครงการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในเด็กปฐมวัย อายุ 6-36 เดือน และโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก อายุ 3-5 ปีเน้นการคัดกรอง EQ เด็กทุกรายและส่งเสริม EQ เด็กที่มีปัญหา ซึ่งจะมีดำเนินการต่อเนื่องตั้งแต่ ปี 2563-2565 ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า สปสช.เขต 9 ได้เล็งเห็นประเด็นสำคัญที่ยังเป็นปัญหาตาม Flagship มหัศจรรย์ 1,000 วัน Plus เขตสุขภาพที่ 9 จึงได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานของพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการดำเนินงานโครงการ ฯ ได้อย่างต่อเนื่อง

3. ความโดดเด่นของผลงานอย่างชัดเจน

3.1 ในปี พ.ศ. 2561 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้รับเป็นนโยบายของกรมอนามัย และมีผลให้ดำเนินการทั้ง 13 เขตสุขภาพ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ภายใต้ชื่อ **“มหัศจรรย์ 1000 วันแรกของชีวิต”** หลังการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2560 โดยเขตสุขภาพที่ 9 เป็นจุดเริ่มต้น และกระทรวงสาธารณสุข โดย นพ. ปิยะสกล สกลสัตยาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้น ได้มีนโยบายให้ “มหัศจรรย์ 1000 วัน แรกของชีวิต ”เป็นของขวัญวันเด็ก ประจำปี 2561

3.2 การดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนในทุกจังหวัดของเขตสุขภาพที่ 9 คือ การสนับสนุน นม 90 วัน 90 กล่อง เพื่อแก้ไขปัญหาโภชนาการในแม่และเด็ก ผ่านกองทุนสุขภาพตำบลโดยผลการดำเนินงานปี 2560 มีพื้นที่ดำเนินงานแค่ 1 ตำบล หลังจากประกาศนโยบาย มีการดำเนินงานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 79.03 81.98 และ 83.45 ตามลำดับ จากจำนวน 759 ตำบล ในปี 2561-2563

3.3 กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านอนามัยแม่และเด็ก ของเขตสุขภาพที่ 9 ตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนงานอนามัยแม่และเด็ก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565 ภายใต้ชื่อโครงการ “มหัศจรรย์ 1,000 Plus” เขตสุขภาพที่ 9 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 เป็นต้นมา และเป็นเครื่องมือในการตรวจราชการประเด็นสุขภาพแม่และเด็กในทุกรอบของการตรวจราชการ